

i Fæste paa Betingelse af, at han er fri for at give Indfæstning, men skal foretage visse Forbedringer med Eierdommen; vil det saa være billigt og rigtig at bestemme, at den kontraktmæssige Forpligtelse, han paa en saadan Maade har overtaget, skal bortfalde, og at han skal have Erstatning for de Udgifter, der have været forbundne med Opfyldelsen af Kontrakten?" Dette Spørgsmaal skal jeg tage op. Loven af 19de Februar 1861 bestemmer, som bekendt, i sin § 9 følgende med Hensyn til Fæstegaarde: „Naar Gaardens Bygninger befindes brøstfældige ved en ny Fæsters Tiltrædelse, og Husbonden vil have dem istandsatte, ombyggede eller nye Bygninger opførte, da maa Saadant ikke paalægges Fæsteren, selv om denne derfor gives Erstatning, men Jordbrotten skal selv besørge Bygningerne opførte og Forbedringerne fuldførte." Ganske de samme Bestemmelser findes i Forordningen af 8de Juni 1787 § 4, og altsaa har Lovgivningen nu paa det Nærmeste i 100 Aar fastholdt den Bestemmelse, at der ikke maa kontraheres saaledes med Fæsteren, at det paalægges ham at opføre Bygningerne, omhygge dem eller deslige, selv om det siges i Kontrakten, at der skal gives ham Erstatning derfor. Det er et Punkt, som Lovgivningen overfor Fæstebønder har opretholdt nu i henved 100 Aar. Dersom man nu i denne Retning vilde rette nogen Breidelse mod det foreliggende Lovforslag, skulde jeg tro, at denne Bebreidelse nærmest maatte gaa ud paa, at vi dog have ment at maatte og kunne sætte, at der kan gives Erstatning, naar det paalægges en Husmand at opføre Bygninger eller vedligeholde dem, og at man kan bebreide os, at vi ikke ere gaaede til det Samme, som Lovgivningen med Hensyn til Fæstebønder nu i saa lang Tid er gaaet til, nemlig absolut at forbyde, at der kontraheres paa den Maade. Jeg tror derfor i det, jeg nu har sagt, at have eftervist, hvorledes jeg i ethvert Fald bedømmer det, som den daværende høitærede Indenrigsminister kaldte for en Urimelighed. Jeg skal slutte med at sige, at dette Lovforslag efter Forslagsstillernes Mening ligger langt udenfor de politiske Stridigheder, som for Diebliffet ere oppe her i Landet. Det dreier sig om det statsøkonomiske Princip at bevirke en Fremgang i Landets Velstand ved at muliggjøre en bedre og mere indbringende Dyrkning af disse Husmandslobder. Det er alene det, vi have for Øie. Lovforslaget har den Titel, at det sigter til Forbedring i Husmænds og Understers Kaar, men Forslagsstillerne tro ikke, at et saadant Diemed kan

bygges paa et bedre og et rigtigere Grundlag end et saadant, der betinger en nationaløkonomisk Fremgang og er til sand Fordel for begge Parter, baade for Brugeren og for Eieren. Jeg veed ikke, hvorledes den høitærede nuværende Indenrigsminister vil stille sig til dette Lovforslag. Det skulde glæde mig, om han følte den samme Sympathi for det, som hans tidligere Forænger udtalte, at han gjorde, udtalte baade ved Begyndelsen og ved Slutningen af Forhandlingen, men det skulde glæde mig endnu mere, om den nuværende høitærede Indenrigsminister i Henhold til de Betragtninger, som jeg nu i Korthed har tilladt mig at udtale for det høie Thing, og i Henhold til andre Betragtninger, som dertil maatte kunne føies, maatte tro ikke at burde indskrænke sig til alene at skjænte Lovforslaget sin Sympathi, men ogsaa maatte kunne tro at kunne give det sin Støtte.

N. Andersen (Odense Amts 2den Valgkreds): Jeg kan ikke se, hvad der skal opnaas ved dette Lovforslag. Det indeholder jo omtrent de samme Bestemmelser, som ere indførte for Gaarde ved Loven af 19de Februar 1861. Men hvorledes de ærede Forslagsstillere have tænkt sig at kunne gjenneføre Loven i Praxis saaledes, at den faar den Virkning, de have tilstillet, og ikke nogen anden, er mig ikke klart. Forstjellen paa Gaardes og Huses rettlige Stilling overfor Eieren er jo, at medens Gaarde ere Fæstetvang undertastede, ere Huse det ikke. Om Forbedringer, der gjøres af en Leiehusmand i hans Besiddelsestid efter Overenskomst med Eieren, vil der jo vanskelig kunne opstaa nogen Stridighed, thi ere begge Parterne enige om, at Beføstningen maa gjøres, ville de i Almindelighed ogsaa nok blive enige om, hvorledes der skal forholdes med Beføstningen, men Lovforslagets Forudsætning er jo, at en Husmand ogsaa skal kunne gjøre saadanne Forbedringer uden Eieren's Samtykke, naar det ellers skjønnes at være nødvendigt at foretage dem, og da opstaa det Spørgsmaal, om ikke den Leiehusmand, der vil benytte sig heraf, risikerer at faa en Opsigelse til Fraflytning den første Flyttedag. I saa Fald er det jo ikke til nogen Verdens Nytte for ham, at han faar den Rettighed, der her er tiltænkt ham. Noget andet er det, hvis man mener at kunne udstrække Rettigheden ogsaa til de Huse, der nu haves i Fæste; med Hensyn til disse kunne ganske vist Husmændene ikke opsiges for den Sags Skyld. Derimod kan det risikerer, at medens det nu er, om ikke det Almindelige, saa dog hyppigt, at Huse gives